

WYMAGANIA EDUKACYJNE

Z PRZYRODY

W KLASIE 2 ag

W ROKU SZKOLNYM 2020/2021

nauczyciel uczący: Magdalena Fidyk

I. Formy, zasady kontroli i częstotliwości oceniania

1. Przedmiotem oceny są:

- wiadomości – uczeń wie i rozumie
- umiejętności – uczeń potrafi
- postawy – zaangażowanie w proces nauczania – uczenia się (aktywność, gromadzenie i przetwarzanie informacji)

2. Źródłem wiedzy o osiągnięciach edukacyjnych ucznia i postawie w zakresie uczenia się przyrody są:

a) wypowiedź ustna- ma formę indywidualnej rozmowy nauczyciela z uczniem, podczas której nauczyciel dokonuje kontroli i oceny osiągnięć dydaktycznych ucznia oraz diagnozuje postawę i zaangażowanie ucznia w relacjach interpersonalnych.

b) wypowiedź pisemna:

- test
- sprawdzian
- kartkówka

Ilość i zakres tematyczny zależy od profilu klasy, decyzję podejmuje nauczyciel w porozumieniu z klasą. Nauczyciel informuje uczniów o terminie pracy pisemnej, z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem (po porozumieniu z klasą) dokonuje odpowiedniego wpisu do dziennika lekcyjnego. Jeśli uczeń nie może uczestniczyć w pracy pisemnej w terminie wyznaczonym dla klasy z powodu usprawiedliwionej nieobecności, jest on zobowiązany na pierwszych zajęciach z przyrody po powrocie zaliczyć pracę pisemną albo w uzasadnionych przypadkach ustalić z nauczycielem termin zaliczenia. Uczeń może poprawić niezadowolający go wynik pracy pisemnej, ustalając z nauczycielem termin po przednim wyjaśnieniu przyczyn niewłaściwego przygotowania się uznanych przez nauczyciela w dzienniku lekcyjnym. Sprawdzone i ocenione prace pisemne nauczyciel jest zobowiązany przechowywać na terenie szkoły przez okres danego roku szkolnego, a na prośbę rodziców ucznia udostępnić je do wglądu na terenie szkoły w czasie przeznaczonym na spotkania z rodzicami.

c) praca domowa

d) zeszyt przedmiotowy

e) aktywność na zajęciach- aktywność na zajęciach lekcyjnych obejmuje w szczególności:

- Zajmowane stanowiska, wyrażanie opinii

- Pracę w grupie
- Poszukiwanie materiałów związanych z bieżącymi tematami zajęć

f) opracowanie referatu- polega na przygotowaniu i prezentacji (wygłoszeniu a nie odczytaniu) oraz na zainteresowaniu nim słuchaczy (dyskusja).

g) wykonanie pomocy badawczej - obejmuje jej samodzielne opracowanie i sporządzenie (ocenia się walory dydaktyczne, metodę wykonania i estetykę).

h) aktywność szkolna

i) aktywność pozaszkolna

3. Częstotliwość oceniania:

Uczeń jest oceniany – co najmniej raz w semestrze z każdej formy aktywności (odpowiedź ustna, pisemna, inne formy odpowiedzi)
Nie ocenia się ucznia do 5 dni po dłuższej usprawiedliwionej nieobecności. Uczeń może w semestrze zgłosić dwa nieprzygotowania bez podania przyczyn.

II. Kryteria wymagań na daną ocenę

1. Kryteria oceny wiadomości i umiejętności z przyrody uwzględniają dostosowania do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia.

2. Kryteria oceny :

a) Zrozumienie tematu

b) Stopień wyczerpania tematu (materiału)

c)

- sposób prezentacji jako umiejętność posługiwania się wiedzą i pojęciami,
- selekcja materiału rzeczowego, logiczne wiązanie faktów,
- dostrzeganie związków przyczynowo - skutkowych,
- analiza, porównywanie, wyjaśnianie, uogólnianie, własna ocena

III. Ocena semestralna/roczna

1. Ocena semestralna wynika z ocen cząstkowych I semestru, a ocena roczna z oceny semestralnej i ocen cząstkowych II semestru, ale nie jest średnią arytmetyczną tych ocen.
2. Największy wpływ na ocenę semestralną/roczną mają oceny za prace klasowe i sprawdziany, znaczący wpływ – oceny za kartkówki i wypowiedzi ustne. Inne oceny mogą wpłynąć na podwyższenie lub obniżenie tej oceny.

IV. Formy kontaktu z rodzicami:

- konsultacje
- wywiadówki
- do wglądu prace pisemne ucznia

V. Poziomy wymagań

Wątek tematyczny	Poziom wymagań				
	konieczny (K)	podstawowy (P)	rozszerzający (R)	dopełniający (D)	wykraczający (W)
Metoda naukowa i wyjaśnianie świata	<ul style="list-style-type: none"> - definiuje pojęcia: <i>metoda naukowa</i>, <i>problem badawczy</i>, <i>hipoteza</i> - przeprowadza prostą obserwację, np. wybarwionych ziaren skrobi w komórkach bulwy ziemniaka	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia etapy procedury naukowej - opisuje warunki prawidłowego planowania i przeprowadzania eksperymentów (jeden badany parametr, powtórzenia, próby	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowuje preparat mikroskopowy - opisuje sposób dokumentowania wyników eksperymentów	<ul style="list-style-type: none"> - formułuje hipotezy - planuje sposób weryfikacji hipotezy - wyjaśnia różnicę między próbą badawczą a próbą kontrolną - wymienia przykłady danych jakościowych	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje metodę naukową do rozwiązywania problemów badawczych

	<p>i owocu banana</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje warunki prawidłowego prowadzenia i dokumentowania obserwacji 	<p>kontrolne, standaryzacja warunków (eksperymentu)</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje różnicę pomiędzy obserwacją a eksperymentem - formułuje wnioski na podstawie wyników obserwacji i doświadczenia 		<p>i danych ilościowych</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> - omawia założenia teorii ewolucji 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia podstawowe kryteria naukowości - wymienia przykłady bezpośrednich i pośrednich dowodów ewolucji 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego teoria ewolucji jest centralną teorią biologii 	<ul style="list-style-type: none"> - planuje i przeprowadza wybrane obserwacje i eksperymenty, np. badanie aktywności enzymu w komórkach bulwy ziemniaka 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje bezpośrednie i pośrednie dowody ewolucji
<p>Wynalazki, które zmieniły świat</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia wybrane wynalazki i odkrycia związane z rozwojem nauk o życiu - wymienia rodzaje mikroskopów - wyjaśnia, czym są i jak działają szczepienia ochronne - definiuje pojęcia: 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na jakiej zasadzie działa mikroskop optyczny - przyporządkowuje obrazy do mikroskopów, przy pomocy których zostały one uzyskane - wyszukuje informacje na temat pierwszego mikroskopu i rozwoju technik mikroskopowych oraz pierwszych 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia rodzaje mikroskopów - omawia rodzaje odporności - podaje argumenty przemawiające za powszechnością szczepień 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje mikroskop optyczny z mikroskopem elektronowym - wyjaśnia, jaki wpływ na rozwój biologii i medycyny miało wynalezienie mikroskopu - analizuje naukowe i społeczne znaczenie rozwoju technik mikroskopowych 	<ul style="list-style-type: none"> - dowodzi związku pomiędzy wynalezieniem mikroskopu a podejściem ludzi do problemów higieny, chorób zakaźnych, leczenia - wyjaśnia, czym są szczepionki skojarzone

	antygen, przeciwciało	szczepionek – rozróżnia rodzaje odporności i podaje ich przykłady		i wynalezienia szczepionek	
	– definiuje pojęcia: <i>antybiotyk, łańcuchowa reakcja polimerazy (PCR), biotechnologia</i> – wyszukuje informacje na temat pierwszych antybiotyków oraz analizuje naukowe i społeczne znaczenie ich odkrycia – określa znaczenie biotechnologii tradycyjnej i biotechnologii nowoczesnej	– omawia historię odkrycia penicyliny – wyszukuje informacje na temat odkrycia termostabilnej polimerazy DNA i rozwoju biotechnologii molekularnej – podaje przykłady zastosowania techniki PCR w życiu człowieka	– wyjaśnia, na czym polegała jakościowa zmiana w medycynie po odkryciu i upowszechnieniu antybiotyków – omawia historię wybranych odkryć i wynalazków, analizując proces dokonywania odkrycia lub wynalazku i wskazując uwarunkowania tego procesu – wyjaśnia różnicę między działaniem związków chemicznych o charakterze bakteriobójczym a działaniem związków chemicznych o charakterze cytostatycznym	– wyjaśnia przyczyny powstawania oporności bakterii na antybiotyki i wiąże ten proces z niewłaściwymi zachowaniami ludzi – uzasadnia, że mutacje mają znaczenie dla powstania oporności bakterii na antybiotyki – analizuje znaczenie naukowe i społeczne odkrycia termostabilnej polimerazy DNA i rozwoju biotechnologii molekularnej – analizuje kolejne etapy łańcuchowej reakcji polimerazy	– ocenia znaczenie poszczególnych odkryć i wynalazków, wybiera najważniejsze odkrycia i wynalazki oraz uzasadnia swój wybór
Energia – od Słońca do	– omawia znaczenie fotosyntezy	– wyjaśnia, na czym polegają fotosynteza	– omawia przebieg fotosyntezy	– wyjaśnia, skąd pochodzi zielone	– wykazuje różnice między oddychaniem

<p>żarówki</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje chloroplasty jako miejsce zachodzenia fotosyntezy - omawia znaczenie oddychania komórkowego - wskazuje mitochondria jako miejsce zachodzenia oddychania tlenowego 	<p>i oddychanie tlenowe</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapisuje reakcje fotosyntezy i oddychania tlenowego - określa funkcje ATP - wyjaśnia znaczenie wymiany gazowej - wymienia przykłady organizmów przeprowadzających: fotosyntezę, oddychanie tlenowe, oddychanie beztlenowe, fermentację 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia związek pomiędzy budową ATP a jego funkcją jako przenośnika użytecznej biologicznie energii chemicznej - określa znaczenie oddychania beztlenowego i fermentacji 	<p>zabarwienie roślin</p> <ul style="list-style-type: none"> - porównuje fotosyntezę z oddychaniem 	<p>tlenowym a oddychaniem beztlenowym i fermentacją</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia role producentów, konsumentów i destruentów w ekosystemie - definiuje pojęcie <i>łańcuch pokarmowy</i> - przedstawia schematycznie przepływ energii przez ekosystem 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia przepływ energii przez ekosystemy wodne i lądowe - rysuje piramidę energii - wyjaśnia, dlaczego energia przepływa przez ekosystem 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polega lokalne znaczenie chemosyntezy - wyjaśnia, dlaczego ekosystemy są uzależnione od dopływu energii z zewnątrz 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia funkcjonowanie oaz hydrotermalnych 	<ul style="list-style-type: none"> - przewiduje losy ekosystemu, który został odcięty od zewnętrznych dostaw energii - przewiduje kolejność obumierania poszczególnych poziomów troficznych
<p>Technologie współczesne</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia przykłady współczesnych 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia przykłady polimerów wykorzystywanych w 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, co to są mikromacierze 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia kilka przykładów najnowocześniejszych 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia fotoogniwa wykorzystujące barwniki fotosyntetyczne jako

i przyszłości	<p>technologii</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia znaczenie współczesnych technologii w rozwiązywaniu aktualnych problemów biologicznych i środowiskowych 	<p>życiu codziennym</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego syntetyczne polimery biodegradowalne są przyjazne środowisku 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia możliwości wykorzystania mikromacierzy w różnych dziedzinach nauki i przemysłu – omawia zasadę działania komputera biologicznego 	<p>technologii, które wykorzystują osiągnięcia biologii</p>	<p>przykłady wynalazku zainspirowanego przyrodą</p>
Cykle, rytmy i czas	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>rytm okołodobowy, rytm miesięczny, rytm roczny</i> – wymienia przykłady zjawisk i procesów biologicznych odbywających się cyklicznie – wymienia przykłady procesów życiowych wykazujących rytmikę okołodobową 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przystosowawcze znaczenie rytmu okołodobowego – omawia okołodobowy rytm aktywności człowieka ze szczególnym uwzględnieniem roli szyszynki – analizuje wpływ sytuacji zaburzających działanie zegara biologicznego na zdrowie człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia przykłady zjawisk i procesów biologicznych odbywających się cyklicznie – wyjaśnia, na czym polega znaczenie biologiczne sezonowej aktywności zwierząt (np. hibernacja, estywacja, okres godów) – podaje przykłady migracji w świecie zwierząt 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje dobowy rytm wydzielania hormonów – opisuje niektóre aspekty rytmiki dobowej u roślin – omawia zjawisko fotoperiodyzmu roślin – ocenia znaczenie biologiczne sezonowej aktywności zwierząt 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje kolejne fazy cyklu miesięczkowego
Zdrowie	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest zdrowie – wyjaśnia, czym jest homeostaza – wymienia przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, w jaki sposób organizm zachowuje homeostazę – opisuje stan zdrowia w aspekcie fizycznym, psychicznym i 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia mechanizm regulacji temperatury ciała człowieka – analizuje wpływ czynników wewnętrznych 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia mechanizm sprzężenia zwrotnego ujemnego – wyjaśnia znaczenie sprzężenia zwrotnego ujemnego w utrzymaniu 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady parametrów fizjologicznych regulowanych na zasadzie sprzężeń zwrotnych

	<p>parametrów ważnych dla utrzymania homeostazy</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia czynniki wpływające na zdrowie człowieka 	<p>społecznym</p> <ul style="list-style-type: none"> - klasyfikuje czynniki wpływające na zdrowie człowieka 	<p>i zewnętrznych na zdrowie</p>	<p>homeostazy organizmu</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> - definiuje chorobę jako zakłócenie dynamicznej równowagi wewnętrznej organizmu - charakteryzuje wpływ różnych czynników o charakterze cywilizacyjnym na zdrowie - definiuje pojęcie <i>stres</i> - wymienia przykłady chorób cywilizacyjnych i społecznych - omawia znaczenie badań profilaktycznych 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia przykłady czynników fizycznych, chemicznych i biologicznych, które przyczyniają się do powstawania chorób - przewiduje wpływ stylu i trybu życia ludzi na ich zdrowie - omawia znacznie badań profilaktycznych - analizuje wpływ czynników wewnętrznych i zewnętrznych na zdrowie 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia wpływ wybranych czynników biologicznych na zdrowie - rozróżnia choroby cywilizacyjne i społeczne 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje choroby genetyczne, nowotworowe, zakaźne, cywilizacyjne i społeczne - analizuje wpływ czynników dziedzicznych na prawdopodobieństwo wystąpienia określonych chorób 	<ul style="list-style-type: none"> - klasyfikuje wybrane choroby ze względu na przyczyny ich powstawania - omawia znaczenie stresu dla funkcjonowania organizmu
<p>Woda – cud natury</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nazywa właściwości wody - omawia warunki życia w wodzie (gęstość, przejrzystość, temperatura, zawartość 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia właściwości wody istotne dla organizmów żywych - wymienia przystosowania organizmów do życia w 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje warunki życia w środowisku wodnym z warunkami życia w środowisku lądowym 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje przystosowania morfologiczne, anatomiczne i fizjologiczne organizmów do życia w wodzie na przykładzie 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje czynniki decydujące o zawartości wody w organizmie

	gazów oddechowych, przepuszczalność dla światła)	wodzie		ryb - omawia grupy ekologiczne roślin (hydrofity, higrofity, mezofity, kserofity)	
	- wyjaśnia, czym jest bilans wodny organizmów	- wyjaśnia, na czym polega osmoregulacja - wyjaśnia, na czym polega transpiracja	- omawia mechanizmy osmoregulacji zwierząt żyjących w różnych środowiskach - określa, jakie znaczenie w bilansie wodnym roślin ma transpiracja - określa, jakie jest znaczenie aparatów szparkowych w transpiracji	- analizuje i porównuje bilans wodny zwierząt żyjących w różnych środowiskach (środowisko lądowe, wody słodkie i słone)	- analizuje pobieranie i transport wody w roślinie
Wielcy rewolucjoniści nauki	- definiuje pojęcia: <i>sztuczny system klasyfikacji, naturalny system klasyfikacji</i> organizmów, gatunek - wymienia kryteria klasyfikowania organizmów - wymienia główne rangi taksonów	- określa zadania systematyki - uzasadnia potrzebę porządkowania wiedzy o organizmach żywych - wyjaśnia, na czym polega binominalny system nazewnictwa gatunków	- wyjaśnia zasady sztucznego i naturalnego systemu klasyfikacji organizmów - wykazuje przełomowe znaczenie dokonań Arystotelesa i Linneusza dla rozwoju biologii - wyjaśnia, na czym polega hierarchiczny układ rang jednostek	- przedstawia dokonania Arystotelesa i Linneusza na tle okresu historycznego, w którym ci uczeni żyli i pracowali - ocenia, jakie jest znaczenie systematyki dla rozwoju biologii, a zwłaszcza dla rozwoju teorii ewolucji	- wyjaśnia zasady konstruowania kluczy do oznaczania gatunków - oznacza rośliny przy użyciu prostego klucza opartego na wybranych cechach morfologicznych

			taksonomicznych		
	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia podstawowe elementy teorii ewolucji drogą doboru naturalnego 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia znaczenie podróży Darwina na okręcie Beagle dla powstania teorii ewolucji na drodze doboru naturalnego 	<ul style="list-style-type: none"> - wykazuje przełomowe znaczenie pracy Darwina dla rozwoju biologii - wymienia podstawowe prawidłowości ewolucji 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia dokonania Karola Darwina na tle okresu historycznego, w którym on żył i pracował - wyjaśnia różnice między doborem naturalnym a doborem sztucznym - wyjaśnia, dlaczego dzieło Darwina <i>O powstawaniu gatunków</i> jest zaliczane do książek, które wstrząsnęły światem 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, w jaki sposób wybrani uczeni dokonali swoich najważniejszych odkryć
Dylematy moralne w nauce	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym zajmuje się socjologia - przedstawia kontrowersje 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia podstawowe założenia socjologii - omawia biologiczne i społeczne podłoże różnych form 	<ul style="list-style-type: none"> - określa różnicę pomiędzy nauką zawartością teorii socjologicznych a ich interpretacją w 	<ul style="list-style-type: none"> - odróżnia fakty naukowe dotyczące socjologii od mitów towarzyszących postrzeganiu tej 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia przykłady nadużywania pojęć i kategorii socjologicznych

	towarzyszące socjobiologii	nietolerancji	odniesieniu do człowieka	dyscypliny naukowej		
	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady badań prenatalnych i informacje, jakie można uzyskać dzięki tym badaniom - definiuje pojęcie <i>klonowanie</i> - podaje przykłady praktycznego zastosowania GMO 	<ul style="list-style-type: none"> - określa cel i znaczenie badań prenatalnych - określa przedmiot zainteresowania biotechnologii - wyjaśnia, na czym polegają badania genomu człowieka - wyjaśnia, na czym polega klonowanie - wyjaśnia, na czym polega zapłodnienie <i>in vitro</i> - przedstawia swoje stanowisko wobec GMO, klonowania reprodukcyjnego, klonowania terapeutycznego, zapłodnienia <i>in vitro</i>, badań prenatalnych 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia propozycje, jak przeciwdziałać różnym formom nietolerancji 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady dziedzin życia, w których można zastosować zdobycze biotechnologii - wyjaśnia, w jaki sposób biotechnologia może się przyczynić do postępu medycyny - charakteryzuje problemy etyczne, moralne i prawne, wynikające z rozwoju biotechnologii - wyjaśnia zależność między biotechnologią a inżynierią genetyczną 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia przydatność informacji uzyskanych dzięki badaniom prenatalnym - przedstawia swoje stanowisko wobec badania genomu człowieka, dostępności informacji na temat indywidualnych cech genetycznych człowieka i innych problemów etycznych związanych z postępowaniem genetyki, biotechnologii i współczesnej medycyny 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia obawy, które towarzyszą badaniom w zakresie biotechnologii

<p>Nauka w mediach</p>	<p>– wyjaśnia, jakie znaczenie mają media dla rozpowszechniania informacji istotnych dla rozwoju gatunku ludzkiego</p>	<p>– porównuje leki z suplementami diety</p>	<p>– analizuje wpływ na zdrowie reklamowanych produktów, w szczególności żywnościowych, farmaceutycznych, kosmetycznych (np. rzeczywiście kaloryczność produktów typu <i>light</i>, zawartość witamin w produktach a dobowe zapotrzebowanie, niekontrolowane stosowanie leków dostępnych bez recepty)</p>	<p>– porównuje skład i kaloryczność produktów typu <i>light</i> ze składem i kalorycznością produktów nieoznaczonymi w ten sposób</p> <p>– porównuje dobowe zapotrzebowanie na witaminy z zawartością witamin w produktach</p>	<p>– ocenia, czy słuszne jest podawanie żywności typu <i>light</i> dzieciom</p>
	<p>– porównuje przedmiot badań ekologii z informacjami na temat ekologiczności produktów przekazywanej przez media</p> <p>– wyjaśnia, czym jest żywność ekologiczna</p>	<p>– wskazuje błędy w informacjach medialnych oraz podaje prawidłową treść informacji</p> <p>– wyjaśnia na podstawie analizy komunikatów medialnych i materiałów merytorycznych dotyczących GMO, z czego wynikają kontrowersje dotyczące GMO i wytwarzanych z nich produktów</p>	<p>– ocenia krytycznie informacje medialne pod kątem ich zgodności z aktualnym stanem wiedzy naukowej</p>	<p>– analizuje informacje reklamowe pod kątem ich prawdziwości naukowej, wskazuje informacje niepełne, niezetelne, nieprawdziwe</p>	<p>– omawia skutki kontrowersji związanych z GMO i produktami wytwarzanymi z GMO</p>

Współczesna diagnostyka i medycyna	– wymienia przykłady klasycznych metod diagnostycznych w medycynie	– wymienia przykłady chorób możliwych do zdiagnozowania za pomocą klasycznych metod diagnostycznych	– omawia ograniczenia i wady klasycznych metod diagnostycznych w medycynie	– wyjaśnia znaczenie posiewów w dobieraniu skutecznych leków antybakteryjnych	– ocenia skuteczność, dostępność i wartość klasycznych metod diagnostycznych w medycynie
	– definiuje pojęcie <i>medycyna molekularna</i> i wymienia przykłady jej zastosowania – wymienia choroby, które diagnozuje się metodami immunologicznymi	– omawia cechy przeciwciał przydatne w diagnostyce chorób – wymienia przykładowe metody stosowane w diagnostyce molekularnej patogenów	– omawia metody wykrywania mutacji genowych – porównuje zasadę i skuteczność klasycznych, molekularnych i immunologicznych metod wykrywania patogenów	– ocenia znaczenie diagnostyczne metod wykrywania mutacji genowych	– ocenia skuteczność, dostępność i wartość molekularnych i immunologicznych metod wykrywania patogenów
Ochrona przyrody i środowiska	– podaje przykłady wykorzystania metod genetycznych w ochronie bioróżnorodności	– wyjaśnia, czym są banki genów	– omawia możliwości wykorzystania metod genetycznych w ochronie zagrożonych gatunków	– ocenia przydatność tzw. banków genów	– prezentuje własne zdanie na temat wykorzystania metod genetycznych w ochronie bioróżnorodności
	– definiuje pojęcie <i>oczyszczanie biologiczne</i> – określa korzyści wynikające ze stosowania GMO w rolnictwie i przemyśle	– wyjaśnia, w jaki sposób GMO mogą wpłynąć korzystnie na środowisko naturalne	– przedstawia udział bakterii w unieszkodliwianiu zanieczyszczeń środowiska (np. biologiczne oczyszczalnie ścieków)	– ocenia znaczenie genetycznie zmodyfikowanych bakterii w unieszkodliwianiu zanieczyszczeń środowiska	– uzasadnia, że niektóre gatunki powinny być objęte ochroną gatunkową

Nauka i sztuka	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady materiałów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego używanych przez dawnych artystów 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia informacje z zakresu biologii, jakie można zdobyć dzięki analizie dzieła sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje na wybranych przykładach informacje dotyczące stanu zdrowia ludzi, zwierząt i roślin utrwalone na obrazach i w rzeźbach - uzasadnia twierdzenie, że dzieła sztuki z dawnych epok są źródłem informacji z zakresu biologii 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje symbolikę przedstawień roślin i zwierząt w sztuce - wymienia przykłady malarzy, których dzieła wskazują, że mogli cierpieć na choroby narządu wzroku, i podaje objawy chorób, które można rozpoznać na podstawie ich obrazów 	
Barwy i zapachy świata	<ul style="list-style-type: none"> - definiuje pojęcie <i>photoreceptor</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia biologiczne znaczenie barw i zapachów kwiatów i owoców 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia budowę receptorów światła i zapachu wybranych grup zwierząt - wskazuje elementy budowy roślin warunkujących powstawanie różnych barw - wskazuje elementy budowy roślin odpowiedzialnych za wytwarzanie zapachów 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia różnicę między budową i funkcjonowaniem oka prostego a budową i funkcjonowaniem oka złożonego - porównuje budowę i znaczenie receptorów zapachu wybranych grup zwierząt 	<ul style="list-style-type: none"> - wykazuje związek między barwą i zapachem kwiatu a biologią zapylenia
	<ul style="list-style-type: none"> - definiuje pojęcia: <i>chemoreceptor</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia znaczenie barw i zapachów w 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia przykłady zwierząt o barwach 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia, że barwa i zapach mają duże

	<i>feromony</i>	poszukiwaniu partnera i opiece nad potomstwem u zwierząt	mimikry i mimetyzmu	ostrzegawczych –wymienia przykłady mimikry i mimetyzmu	znaczenie w porozumiewaniu się zwierząt
Największe i najmniejsze	– podaje przykłady organizmów występujących w skrajnych warunkach środowiskowych	– wyszukuje informacje o rekordach w świecie roślin i zwierząt pod kątem różnych cech (np. wielkość, długość życia, temperatura ciała, częstotliwość oddechów i uderzeń serca, szybkość poruszania się, długość skoku, długość wędrówek, czas rozwoju, liczba potomstwa, liczba chromosomów, ilość DNA, liczba genów)	– analizuje przyczyny ograniczające wielkość organizmów	– analizuje informacje o rekordach w świecie roślin i zwierząt pod kątem różnych cech	– wykazuje związek między występowaniem specyficznych cech roślin i zwierząt a przystosowaniem tych organizmów do środowiska